

خطرات وابستگی سازمان‌ها به سرویس‌های خارجی

در بسیاری از سازمان‌ها استفاده از سرویس‌های خارجی به بخشی از فرآیندهای روزمره تبدیل شده است. ابزارهای ایمیل، سرویس‌های ابری، API‌های مختلف، سرویس‌های پیامک، سیستم‌های احراز هویت یا حتی زیرساخت‌های پردازشی نمونه‌هایی از خدماتی هستند که شرکت‌ها برای ساده‌تر شدن توسعه و کاهش هزینه اولیه به آن‌ها تکیه می‌کنند. این سرویس‌ها معمولاً امکانات پیشرفته‌ای ارائه می‌دهند و در بسیاری از پروژه‌ها باعث افزایش سرعت اجرا می‌شوند.

با این حال، مسئله‌ای که گاهی کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد ریسک وابستگی به سرویس‌های خارجی است. زمانی که بخش مهمی از مکاتبات، گردش کارها و هماهنگی‌های داخلی سازمان به سرویس‌هایی خارج از کنترل سازمان وابسته باشد، هرگونه تغییر، اختلال یا محدودیت در آن سرویس‌ها می‌تواند روند فعالیت‌ها را تحت تأثیر قرار دهد.

به همین دلیل، استفاده از [نرم افزار اتوماسیون اداری](#) می‌تواند به سازمان کمک کند تا مدیریت مکاتبات و فرآیندهای اداری را با کنترل و پایداری بیشتری انجام دهد. به همین دلیل، بررسی پیامدهای این وابستگی برای بسیاری از سازمان‌ها به یک موضوع مهم در مدیریت فناوری اطلاعات تبدیل شده است.

در ادامه بررسی می‌کنیم که وابستگی به سرویس‌های خارجی چگونه شکل می‌گیرد، چه ریسک‌هایی برای سازمان‌ها ایجاد می‌کند و چگونه می‌توان این ریسک را مدیریت کرد.

وابستگی به سرویس‌های خارجی در سازمان‌ها چگونه ایجاد می‌شود؟

وابستگی به سرویس‌های خارجی معمولاً به صورت تدریجی شکل می‌گیرد. در ابتدای مسیر، یک تیم فنی برای حل یک نیاز مشخص از یک سرویس آماده استفاده می‌کند. این تصمیم معمولاً منطقی است؛ زیرا توسعه یک قابلیت از ابتدا ممکن است زمان و هزینه زیادی نیاز داشته باشد.

برای مثال ممکن است یک تیم برای ارسال پیامک، ذخیره فایل‌ها یا احراز هویت کاربران از یک سرویس خارجی استفاده کند. در ابتدا این سرویس فقط بخشی کوچک از سیستم را پوشش می‌دهد، اما به مرور زمان همان سرویس در بخش‌های بیشتری از سیستم استفاده و به زیرساخت اصلی سازمان تبدیل می‌شود.

نمونه‌هایی از سرویس‌هایی که معمولاً سازمان‌ها به آن‌ها وابسته می‌شوند عبارت‌اند از:

- سرویس‌های ایمیل سازمانی
- فضای ذخیره‌سازی ابری و مدیریت فایل
- سرویس‌های پیامک و اعلان
- API‌های احراز هویت و یکپارچه‌سازی
- سرویس‌های نقشه و مکان
- زیرساخت‌های ابری و پردازشی

وقتی این سرویس‌ها در بخش‌های حیاتی سیستم قرار بگیرند، جایگزینی آن‌ها دشوار می‌شود و سازمان عملاً به آن‌ها وابسته خواهد شد.

چرا ریسک وابستگی به سرویس‌های خارجی برای سازمان‌ها مهم است؟

وابستگی به سرویس‌های خارجی زمانی به یک مسئله جدی تبدیل می‌شود که آن سرویس‌ها در فرآیندهای کلیدی سازمان نقش داشته باشند. در چنین شرایطی، سازمان

بخشی از کنترل زیرساخت و عملیات خود را به یک ارائه‌دهنده بیرونی واگذار می‌کند.

اگر ارائه‌دهنده تصمیم بگیرد سیاست‌های خود را تغییر دهد، قیمت‌ها را افزایش دهد یا حتی ارائه سرویس را متوقف کند، سازمان مجبور است با این تغییرات سازگار شود. این موضوع می‌تواند برنامه‌ریزی فناوری و حتی تصمیمات راهبردی سازمان را تحت تأثیر قرار دهد.

از سوی دیگر، اختلال در سرویس خارجی می‌تواند مستقیماً روی سیستم‌های سازمان اثر بگذارد. برای مثال اگر یک سرویس احراز هویت یا پیامک دچار مشکل شود، کاربران ممکن است نتوانند وارد سامانه شوند یا عملیات موردنظر خود را انجام دهند. در چنین شرایطی تجربه کاربری آسیب می‌بیند و حتی ممکن است اعتماد کاربران کاهش پیدا کند.

مهمترین ریسک‌های وابستگی به سرویس‌های خارجی

کاهش کنترل زیرساخت

اختلال در دسترس پذیری

ریسک‌های امنیتی

وابستگی بلندمدت

تغییر قیمت یا سیاست

مهمترین ریسک‌های وابستگی به سرویس‌های خارجی

وقتی سازمان‌ها به سرویس‌های خارجی تکیه می‌کنند، با مجموعه‌ای از ریسک‌های فنی، امنیتی و عملیاتی روبه‌رو می‌شوند. برخی از مهم‌ترین این ریسک‌ها عبارت‌اند از:

- **کاهش کنترل بر زیرساخت:** سازمان دیگر مالک کامل زیرساخت سرویس نیست و تصمیمات اصلی توسط ارائه‌دهنده گرفته می‌شود.
- **اختلال در دسترس‌پذیری سرویس:** قطعی یا کندی سرویس خارجی می‌تواند بخشی از خدمات سازمان را متوقف کند.
- **افزایش ریسک‌های امنیتی:** داده‌ها و فرآیندها ممکن است خارج از محیط کنترل سازمان پردازش شوند.

- وابستگی بلندمدت به ارائه‌دهنده: مهاجرت از یک سرویس به سرویس دیگر ممکن است دشوار و پرهزینه باشد.
- تغییرات ناگهانی در قیمت یا سیاست‌ها: برخی سرویس‌دهندگان ممکن است مدل قیمت‌گذاری یا شرایط استفاده را تغییر دهند.

هر کدام از این موارد می‌تواند در مقیاس بزرگ برای سازمان‌ها مشکل ایجاد کند، به‌ویژه اگر سرویس موردنظر در بخش‌های حیاتی سیستم استفاده شده باشد.

چالش‌های امنیتی در استفاده از سرویس‌های خارجی

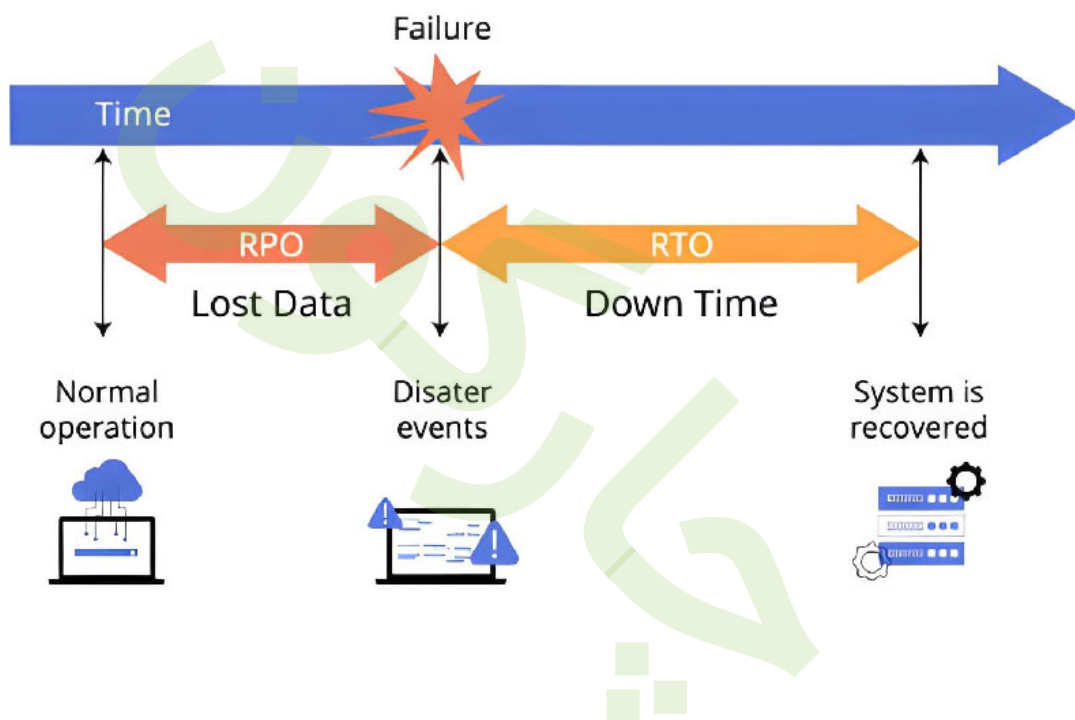
امنیت اطلاعات یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های سازمان‌ها هنگام استفاده از سرویس‌های خارجی است. وقتی داده‌های سازمان در زیرساخت یا شبکه یک ارائه‌دهنده دیگر پردازش یا ذخیره می‌شود، کنترل مستقیم بر نحوه مدیریت آن داده‌ها کاهش پیدا می‌کند. برای مثال ممکن است سازمان دید دقیقی نسبت به محل ذخیره داده‌ها، نحوه رمزنگاری یا سیاست‌های دسترسی نداشته باشد. در برخی موارد نیز ممکن است داده‌ها در زیرساخت‌هایی نگهداری شوند که قوانین یا استانداردهای امنیتی متفاوتی دارند.

برخی از نگرانی‌های رایج در این زمینه شامل موارد زیر است:

- احتمال نشت داده در صورت حمله به سرویس‌دهنده
- دسترسی افراد یا سیستم‌های ثالث به داده‌ها
- عدم شفافیت در محل ذخیره‌سازی داده‌ها

• محدودیت در نظارت مستقیم بر امنیت زیرساخت

برای سازمان‌هایی که با اطلاعات مالی، داده‌های مشتریان یا اسناد محرمانه کار می‌کنند، این موضوع اهمیت دوچندانی پیدا می‌کند.

وابستگی عملیاتی و خطر توقف خدمات

یکی دیگر از ابعاد مهم ریسک وابستگی به سرویس‌های خارجی تأثیر آن بر تداوم عملیات سازمان است. وقتی یک سرویس خارجی در اجرای فرآیندهای اصلی سازمان نقش مستقیم داشته باشد، اختلال در آن می‌تواند باعث توقف یا کندی فعالیت‌ها شود. در چنین شرایطی، استفاده از نرم افزار مدیریت فرایندها به سازمان کمک می‌کند فرآیندهای کلیدی را بهتر طراحی، پایش و مدیریت کند و وابستگی عملیاتی خود را کاهش دهد.

برای مثال تصور کنید یک سامانه سازمانی برای ورود کاربران به یک سرویس احراز هویت خارجی متکی باشد. در صورت بروز اختلال در آن سرویس، کاربران عملاً نمی‌توانند وارد سامانه شوند و استفاده از خدمات متوقف می‌شود.

همچنین ممکن است برخی سرویس‌ها مانند پیامک یا اعلان‌ها در فرآیندهای ارتباطی سازمان نقش مهمی داشته باشند. اگر این سرویس‌ها از دسترس خارج شوند، ارتباط سازمان با مشتریان یا کاربران نیز دچار اختلال خواهد شد. این موضوع نشان می‌دهد که وابستگی به سرویس خارجی فقط یک مسئله فنی نیست؛ بلکه می‌تواند مستقیماً بر عملکرد روزانه سازمان اثر بگذارد.

قفل‌شدگی به فروشنده (Vendor Lock-in)

یکی از چالش‌های شناخته‌شده در استفاده از سرویس‌های خارجی پدیده‌ای به نام Vendor Lock-in است. در این وضعیت، سازمان آنقدر با یک سرویس خاص هماهنگ شده است که تغییر آن بسیار دشوار می‌شود.

این اتفاق معمولاً زمانی رخ می‌دهد که:

- داده‌ها در قالب‌های اختصاصی ذخیره شوند
- بخش‌های مختلف سیستم بر اساس API‌های خاص طراحی شده باشند
- فرآیندهای سازمان با قابلیت‌های همان سرویس تنظیم شده باشند

در چنین شرایطی، حتی اگر سازمان بخواهد سرویس دیگری را جایگزین کند، باید

تغییرات گسترده‌ای در سیستم ایجاد کند. این موضوع باعث می‌شود بسیاری از سازمان‌ها ناچار شوند برای مدت طولانی به همان سرویس وابسته بمانند.

هزینه‌های پنهان وابستگی به سرویس‌های خارجی

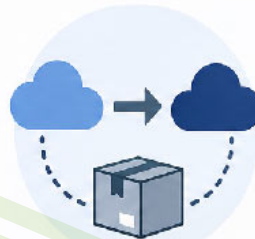
1

افزایش هزینه با رشد کاربران یا حجم داده

2

هزینه توسعه برای سازگاری با API ها

3

هزینه مهاجرت به سرویس دیگر

4

هزینه اختلال یا توقف سرویس

هزینه‌های پنهان وابستگی به سرویس‌های خارجی

در بسیاری از موارد، استفاده از سرویس‌های خارجی با هدف کاهش هزینه‌های اولیه انجام می‌شود. اما در بلندمدت ممکن است هزینه‌هایی ایجاد شود که در ابتدا چندان قابل مشاهده نیستند.

این هزینه‌ها می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- افزایش هزینه با رشد کاربران یا حجم داده

- هزینه توسعه برای سازگاری با APIها
- هزینه مهاجرت به سرویس دیگر در آینده
- هزینه ناشی از اختلال یا توقف سرویس

به همین دلیل بسیاری از سازمانها هنگام انتخاب سرویسهای خارجی فقط به قیمت اولیه توجه نمیکنند، بلکه هزینههای بلندمدت و ریسکهای احتمالی را نیز بررسی میکنند.

چه سازمانهایی بیشتر در معرض این ریسک قرار دارند؟

تقریباً همه سازمانها ممکن است با این مسئله روبهرو شوند، اما در برخی حوزهها اهمیت آن بیشتر است. سازمانهایی که دادههای حساس مدیریت میکنند یا خدمات آنلاین گسترده دارند، معمولاً بیشتر در معرض این ریسک هستند.

برای مثال می توان به این دسته از سازمانها اشاره کرد:

- بانکها و مؤسسات مالی
- شرکتهای بیمه
- سازمانهای دولتی
- مراکز درمانی
- شرکتهای بزرگ فناوری یا خدمات آنلاین

در این سازمانها حتی اختلال کوتاهمدت در یک سرویس میتواند اثرات گستردهای بر

عملیات و رضایت کاربران داشته باشد.

چگونه می‌توان ریسک وابستگی به سرویس خارجی را کاهش داد؟

چگونه می‌توان ریسک وابستگی به سرویس‌های خارجی را کاهش داد؟

مدیریت این ریسک به معنای حذف کامل سرویس‌های خارجی نیست. بسیاری از این سرویس‌ها می‌توانند امکانات ارزشمندی در اختیار سازمان قرار دهند. نکته مهم این است که استفاده از آنها باید با برنامه‌ریزی و معماری مناسب انجام شود. برای کاهش این ریسک، سازمان‌ها معمولاً چند اقدام مهم انجام می‌دهند:

- شناسایی سرویس‌هایی که در فرآیندهای حیاتی نقش دارند

- طراحی معماری سیستم به گونه‌ای که وابستگی مستقیم ایجاد نشود
- بررسی دقیق قراردادها و سطح خدمات (SLA)
- در نظر گرفتن گزینه جایگزین برای سرویس‌های مهم
- نگهداری نسخه‌های پشتیبان از داده‌ها در زیرساخت داخلی

این اقدامات کمک می‌کند سازمان ضمن استفاده از مزایای سرویس‌های خارجی، کنترل بیشتری بر زیرساخت و داده‌های خود داشته باشد.

جمع‌بندی

استفاده از سرویس‌های خارجی می‌تواند سرعت توسعه را افزایش دهد و دسترسی به امکانات پیشرفته را برای سازمان‌ها آسان‌تر کند. با این حال، اگر این استفاده بدون برنامه‌ریزی انجام شود، ممکن است سازمان را با مشکلاتی مانند اختلال در عملیات، افزایش هزینه‌ها یا تهدید امنیت داده‌ها مواجه کند.

به همین دلیل ریسک وابستگی به سرویس‌های خارجی باید در تصمیم‌گیری‌های فناوری سازمان به‌طور جدی در نظر گرفته شود. سازمان‌هایی که پیش از استفاده از این سرویس‌ها معماری مناسب و برنامه خروج در نظر می‌گیرند، می‌توانند از مزایای آن‌ها بهره‌مند شوند بدون آنکه کنترل زیرساخت‌های حیاتی خود را از دست بدهند. در نهایت، رویکردی که بسیاری از سازمان‌های پیشرو دنبال می‌کنند ایجاد تعادل است؛ یعنی استفاده هوشمندانه از سرویس‌های خارجی در کنار حفظ استقلال و امنیت زیرساخت‌های کلیدی.